

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas
un A/S BDO

ROKASGRĀMATA

Metodiskais materiāls finansējuma saņēmējiem par
grāmatvedības kārtošānu projektu ietvaros
saskaņā ar Tehnisko specifikāciju
Iepirkuma līgums nr. 5 /70.05.

2014.gada septembris
3.versija

ROKASGRĀMATA

Metodiskais materiāls finansējuma saņēmējiem par grāmatvedības kārtošanu projektu ietvaros

Mēs esam izstrādājuši metodisko materiālu finansējuma saņēmējiem par grāmatvedības kārtošanu projektu ietvaros, par kuru ar Jums vienojāmies 2010.gada 14.janvāra lēpirkuma līgumā Nr. 5 /70.05, saskaņā ar Tehnisko specifikāciju. Metodiskais materiāls tika izstrādāts tikai un vienīgi ar nolūku sniegt galvenās vadlīnijas finansējuma saņēmējiem grāmatvedības kārtošanai projektu ietvaros. Šo materiālu paredzēts izmantot, lai Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija kā Atbildīgā iestāde Finansējuma saņēmējiem sniegtu informatīvu palīdzību un būtu vienota pieeja projektu uzskaitē visās projektu ieviesēj institūcijās.

1. Kopējās vadlīnijas projekta ieviešanai

Neatkarīgi no ES projekta aktivitātes Finansējuma saņēmēja institūcijas ievēro normatīvos tiesību aktus, atbilstoši to statusam:

- Publiskā sektora grāmatvedības uzskaitē regulē MK 2009.gada 15.decembra noteikumi Nr.1486 „Kārtība, kādā budžeta iestādes kārtē grāmatvedības uzskaitē” un MK 2013.gada 15.oktobra noteikumi Nr.1115 „Gada pārskata sagatavošanas kārtība”;
- Kapitālsabiedrību grāmatvedības uzskaitē regulē likums “Par grāmatvedību”, Latvijas Grāmatvedības standarts “Finanšu pārskatu sagatavošanas pamatnostādnes” un MK 15.06.2004 noteikumu Nr.537 “Kārtība, kādā finanšu pārskatos atspoguļo valsts, pašvaldību, ārvalstu, Eiropas Kopienas, citu starptautisko organizāciju un institūciju finansiālais atbalsts (finanšu palīdzība), ziedojumi un dāvinājumi naudā vai natūrā”;
- Neatkarīgi no institūcijas juridiskā statusa, Finansējuma saņēmēji ievēro likumu “Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadības likums”.

Projekta finansējuma saņēmējs katrā projektam nodrošina atsevišķu ieņēmumu un izdevumu grāmatvedības uzskaitē ar Projekta īstenošanu saistītajiem ieņēmumiem un izdevumiem, kas atbilst Latvijas Republikas normatīvo tiesību aktu prasībām un vispārpieņemtiem grāmatvedības kārtošanas standartiem, vai esošajā grāmatvedības sistēmā ievieš atsevišķus kontus vai subkontus, kas nodrošina no pārējās Finansējuma saņēmēja grāmatvedības uzskaites nodalīto grāmatvedības uzskaitē, lai varētu precīzi noteikt visus Projekta finansējuma avotus (ieņēmumus) un izdevumus, kas saistīti ar Projektu un ir radušies Projekta īstenošanas laikā.

Finansējuma saņēmējs izveido “Iekšējās kontroles sistēmu”. Finansējuma saņēmējs uztur un, ja nepieciešams, pilnveido iekšējās kontroles sistēmu. Iekšējās kontroles sistēma ietver projekta grāmatvedības organizācijas aprakstu, projekta grāmatojumu shēmu, kā arī projekta grāmatvedības uzskaites kontu plānu.

Lai nodrošinātu atsevišķu grāmatvedības uzskaitē ar Projekta īstenošanu saistītajiem darījumiem, grāmatvedības uzskaitē izveido atsevišķus uzskaites kontus ar Projekta identifikāciju (piemēro KF finansējuma apzīmējuma kodu), no pārējām saimnieciskām aktivitātēm iestādē, kā arī no citiem projektiem, kuru īstenošanā institūcija ir iesaistīta.

Saimniecisko darījumu iegrāmatošanai izmanto divkāršā ieraksta sistēmu, ievērojot apstiprināto konta plānu un saimnieciska darījuma būtībai atbilstošu kontu korespondenci, lietojot vienkāršo kontu korespondenci, bet atsevišķos gadījumos salikto kontu korespondenci - izmanto trīs kontus un vairāk. Grāmatvedības uzskaitē tiek pielietoti grāmatvedības konti un tiem atbilstošie grāmatojumi, kas atbilst to darījumu būtībai.

Finanšu pārskatos jāsniedz informācija, tostarp par grāmatvedības politiku, tādā veidā, kas nodrošina, lai tā būtu būtiska, uzticama, salīdzināma un saprotama atbilstoši EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULAI (ES, EURATOM) Nr. 966/2012 par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, un par Padomes Regulas (EK, Euratom) Nr.1605/2002 atcelšanu.

Visus saimnieciskos darījumus apliecina ar attaisnojuma dokumentiem par saimnieciskā darījuma esamību. Visus darījumus novērtē naudas izteiksmē un, ievērojot hronoloģiju, sistemātiskā kārtībā iegrāmato grāmatvedības reģistros. Dokumentus, kas atbilst attaisnojuma dokumentiem noteiktajām prasībām, izmanto ierakstiem grāmatvedības reģistros, lai sistematizētu šajos dokumentos ietvertu informāciju par uzņēmuma saimnieciskajiem darījumiem. Pēc attaisnojuma dokumenta pārbaudes uz tā norāda iegrāmatojumu (kontējumu). Attaisnojuma dokumentam var būt ārēja vai iekšējā izcelsme, un atkarībā no dokumenta nozīmes tas var būt sagatavots rakstiski vai elektroniski.

Ņemot vērā, ka darījumu būtība kapitālsabiedrībās neatšķiras no publiskā sektora institūcijām, zemāk uzrādītā grāmatojumu shēma, darījumi un paraugi attiecināmi uz visiem iepriekš minētiem projektiem, gadījumiem un iestādēm. Katrs finansējuma saņēmējs shēmu piemēro savai individuālajai uzskaitēi, grāmatvedības datorprogrammai, uzskaites kontiem, numerācijai un niansēm. Grāmatojuma shēma ir galvenās vadlīnijas, kas palīdz izprast ES projekta uzskaiti, sistēmu un principus. Minētie kontu apraksti un numuri ir tikai piemēri, uzskates līdzekļi.

Ja kādu konkrētu darījumu grāmatojumi šajā kārtībā nav noteikti, grāmatojumus veic tā, lai nodrošinātu grāmatvedības uzskaiti saskaņā ar grāmatvedības uzskaites pamatprincipiem atbilstoši darījumu ekonomiskajai būtībai un lietotajiem grāmatvedības kontiem.

2. Detalizēta projekta darījumu uzskaitē

2.1. Finansējuma saņemšana

Nr. p.k	Darījuma apraksts	Debets	Kredīts
1.	Projekta ieviešanas iestāde saņem projekta norēķinu kontā avansa maksājumus: Kohēzijas fonda daļu, un Valsts budžeta līdzfinansējuma daļu, un/vai Pašvaldības budžeta līdzfinansējuma daļu	Naudas līdzekļu konts-projekta norēķinu konts (bilances aktīva 2.kontu grupas konts) 2622	Norēķini par saņemtiem avansiem (bilances pasīva 5.kontu grupas konts) 5210

2.	Atbalsta saņēmējs ieskaita savu līdzfinansējumu projekta kontā, ja nepieciešams un paredzēts:	Naudas līdzekļu konts-projekta norēķinu konts (bilances aktīva 2.kontu grupas konts) 2622	Naudas līdzekļu konts- norēķinu konts (bilances aktīva 2.kontu grupas konts) 2620
3.	Finansējuma saņēmējs projektu norēķinu kontā saņem valsts budžeta līdzfinansējumu un EK daļu, saskaņā ar attaisnojošiem izdevumiem, pēc maksājuma pieprasījuma: Kohēzijas fonda daļu, un Valsts budžeta līdzfinansējuma daļu, un/vai Pašvaldības budžeta līdzfinansējuma daļu	Naudas līdzekļu konts-projekta norēķinu konts (bilances aktīva 2.kontu grupas konts) 2622	Nākamo periodu ieņēmumi- ilgtermiņa (bilances pasīva 5.kontu grupas konts) 5910
4.	Projekta izpildītājs iesniedz darbu izpildi pamatojošos dokumentus. Ja atbildīgā iestāde ir piekritusi faktiskās piegādes pamatojošiem dokumentiem, iegrāmato projekta izpildītāja izpildīto darbu daļu un vienlaicīgi saņemto Projekta finansējumu avansā pārgrāmato uz nākamo periodu ieņēmumiem, ilgtermiņa daļu, ja vien par šo izpildi Atbildīgā iestāde dzēš avansa maksājumu un netiek papildus ieskaitīti naudas līdzekļi, saskaņā ar iesniegto maksājumu pieprasījumu.	Norēķini par saņemtiem avansiem (bilances pasīva 5.kontu grupas konts) 5210	Nākamo periodu ieņēmumi- ilgtermiņa (bilances pasīva 5.kontu grupas konts) 5910
5.	Slēdzot gadu, sastādot gada pārskatu, pārgrāmatoti ilgtermiņa nākamo periodu ieņēmumi uz īstermiņa nākamo periodu ieņēmumiem par to daļu, kas saskaņā ar paredzamo pamatlīdzekļu nolietojuma vērtību, tiks norakstīti ieņēmumos nākamā pārskata perioda laikā.	Nākamo periodu ieņēmumi- ilgtermiņa (bilances pasīva 5.kontu grupas konts) 5910	Nākamo periodu ieņēmumi- īstermiņa (bilances pasīva 5.kontu grupas konts) 5920
6.	Pārskata perioda beigās ieņēmumu daļu atzīst kā pārskata perioda ieņēmumus par pamatojoši atzīto dotāciju apjomu, proporcionāli aktīva lietderīgās lietošanas laikam	Nākamo periodu ieņēmumi - īstermiņa (bilances pasīva 5.kontu grupas konts) 5920	Ieņēmumi (operāciju kontu 6.grupas konts) 6570

7.	Atmaksāti neattiecināmie KF projekta izdevumi	Nākamo periodu ieņēmumi- ilgtermiņa (bilances pasīva 5.kontu grupas kots) 5910	Naudas līdzekļu kots-projekta norēķinu kots (bilances aktīva 2.kontu grupas kots) 2622
----	---	--	--

2.2. Projekta realizācija

1.	Projekta izpildītājs iesniedz avansa pieprasījumu ar banku (apdrošināšanas institūciju) garantiju, saskaņā ar iepirkuma līguma nosacījumiem	Nav grāmatojuma Reģistrācijas uzskaites sistēmā	Nav grāmatojuma Reģistrācijas uzskaites sistēmā
2.	Finansējuma saņēmējs pārskaita Kohēzijas fonda, valsts budžeta līdzfinansējuma un pašvaldības budžeta līdzfinansējuma daļu avansa maksājumu saskaņā ar noslēgto iepirkuma līgumu projekta izpildītājam (pakalpojumu sniedzējam). Avansu uzskaiti veic saskaņā ar avansu uzskaites pamatprincipiem, un tos klasificē pēc tā, uz ko attiecīgais avanss attiecas. Avansa pieprasījuma rēķinā norādītais PVN (ja PVN ir Projektā neattiecināms) (ja PVN ir attiecināms, tad PVN summu neizdala, bet iekļauj samaksātā avansa vērtībā, kontā 1250)	Avansa maksājumi par ilgtermiņa ieguldījumiem (bilances aktīva 1.kontu grupas kots) 1250 PVN (bilances pasīva 5.kontu grupas kots) 5721	Naudas līdzekļu kots-projekta norēķinu kots (bilances aktīva 2.kontu grupas kots) 2622 2622
3.	Projekta izpildītājs (pakalpojumu sniedzējs) iesniedz darbu izpildi (pakalpojumu sniegšanas) pamatojošos dokumentus. Ja atbildīgā iestāde ir piekritusi faktiskās piegādes pamatojošiem dokumentiem, tad iegrāmato projekta izpildītāja (pakalpojumu sniedzēja) rēķinā uzrādīto darbu daļu: 3.1. Nepabeigtās celtniecības un pamatlīdzekļu izveidošanas izmaksas projektam (veikto darbu izpildes summa pilnā apmērā) 3.1. Par pakalpojumiem, kas nav uzskatāmi kā aktīva ilgtermiņa daļa	Nepabeigtā celtniecības un pamatlīdzekļu izveidošanas izmaksas (bilances aktīva 1.kontu grupas kots) 1240 Izdevumi (operāciju kontu 7.kontu grupas kots) 7430 5721	Norēķini ar piegādātājiem (bilances pasīva 5.kontu grupas kots) 5310 5310 5310

4.	<p>Vienlaicīgi ar 3.punktu pārgrāmato projekta izpildītājam (pakalpojumu sniedzējam) avansā pārskaitīto daļu, ja rēķinā uzrādīta daļējā vai pilnīga avansa dzēšana</p> <p>PVN summu, kas norādīta rēķinā avansa daļas dzēšanai, uzskaita atbilstoši likumā "Par pievienotās vērtības nodokli" noteiktajam</p>	<p>Norēķini ar piegādātājiem (bilances pasīva 5.kontu grupas konts)</p> <p>5310</p> <p>5310</p>	<p>Avansa maksājumi par ilgtermiņa ieguldījumiem (bilances aktīva 1.kontu grupas konts)</p> <p>1250</p> <p>5721</p>
5.	<p>Kā uzrādīts 3.punktā atbalsta saņēmējs saskaņā ar rēķinu grāmato darbu izpildi pilnā apjomā, tajā skaitā arī ieturētā maksājuma apjomu.</p> <p>Lai saglabātu kontroli par ieturētām neapmaksātām summām, ieturējumus uzkrāj atsevišķā piegādātāju subkontā</p>	<p>Norēķini ar piegādātājiem (bilances pasīva 5.kontu grupas konts)</p> <p>5310</p>	<p>Norēķini par ieturējumiem (bilances pasīva 5.kontu grupas konts)</p> <p>5312</p>
6.	<p>Finansējuma saņēmējs saņem no atbildīgās iestādes apstiprinājumu, ka veiktie darbi ir pieņemti. Pārskaita projekta izpildītājiem (pakalpojumu sniedzējam) summu, kas sakrīt ar rēķinā uzrādīto maksājamo summu.</p>	<p>Norēķini ar piegādātājiem (bilances pasīva 5.kontu grupas konts)</p> <p>5310</p>	<p>Naudas līdzekļu konts-projekta norēķinu konts (bilances aktīva 2.kontu grupas konts)</p> <p>2622</p>
7.	<p>Projekta izpildītājs (pakalpojumu sniedzējs) iesniedz gala maksājuma pieprasījumu ar bankas (apdrošināšanas institūcijas) garantiju</p>	<p>Nav grāmatojuma Reģistrācijas uzskaites sistēmā</p>	<p>Nav grāmatojuma Reģistrācijas uzskaites sistēmā</p>
8.	<p>Tiek pārskaitīts noslēguma (atliktais) maksājums projekta izpildītājam (pakalpojumu sniedzējam) pirms garantijas termiņa beigām uz bankas (apdrošināšanas institūcijas) garantijas pamata</p>	<p>Norēķini par ieturējumiem (bilances pasīva 5.kontu grupas konts)</p> <p>5312</p>	<p>Naudas līdzekļu konts-projekta norēķinu konts (bilances aktīva 2.kontu grupas konts)</p> <p>2622</p>
9.	<p>Ja PVN ir projektā neattiecināmie izdevumi, Finanšu saņēmējs sagatavo un iesniedz PVN samaksātā priekšnodokļa atmaksas pieprasījumu Valsts ieņēmumu dienestā. Pēc tā apstiprināšanas PVN summa tiek pārskaitīta uz Finansējuma saņēmēja norādīto kontu, Projekta kontu, ja PVN priekšnodoklis veidojas no Projekta izdevumiem</p>	<p>Naudas līdzekļu konts-projekta norēķinu konts (bilances aktīva 2.kontu grupas konts)</p> <p>2622</p>	<p>PVN (bilances pasīva 5.kontu grupas konts)</p> <p>5721</p>

10.	Pēc akta par pamatlīdzekļa nodošanu-pieņemšanu ekspluatācijā parakstīšanas pārgrāmato Kohēzijas fonda projektu nepabeigtās celtniecības izmaksas uz attiecīgo pamatlīdzekļu grupu (vienlaicīgi nosakot materiālo vērtību atbildīgo personu un izveidojot atsevišķu pamatlīdzekļu kartiņu, ar projekta finansētāja identifikāciju) 10.1 ēkas un būves 10.2. tehnoloģiskās iekārtas un mašīnas 10.3. pārējie pamatlīdzekļi	Pamatlīdzekļi (bilances aktīva 1.kontu grupas konts) 1210 1220 1230	Nepabeigtā celtniecības un pamatlīdzekļu izveidošanas izmaksas (bilances aktīva 1.kontu grupas konts) 1240
11.	Pārskata perioda beigās aprēķina nolietojumu par pamatojoši atzīto ieguldījumu apjomu, proporcionāli aktīva lietderīgās lietošanas laikam: 11.1. ēku un būvju nolietojums 11.2. tehnoloģisko iekārtu un mašīnu nolietojums 11.3. pārējo pamatlīdzekļu nolietojums	Ilgtermiņa ieguldījumu nolietojums (operāciju kontu 7. kontu grupas konts) 7420	Ilgtermiņa ieguldījumu nolietojums (bilances aktīva 1. kontu grupas konts) 1291 1292 1293

2.3. Pamatlīdzekļu uzskaites nianse

Ja rodas papildus pamatlīdzekļa izveidošanas izmaksas

Ja projekta ieviešanas gaitā, veidojot konkrēto pamatlīdzekli, rodas papildus izmaksas, kas nav iekļautas projektā, bet finansētas no pašu līdzekļiem, lai pamatlīdzeklis iegūtu savu pilnu iegādes vērtību, veiktie maksājumi jāattiecinā uz šo konkrēto pamatlīdzekli.

Lai nodrošinātu atsevišķu uzskaiti projekta vajadzībām, vienlaicīgi saglabājot pārskatāmību par pamatlīdzekļa izveidošanu, papildus izveido un darījumus uzskaita atsevišķā subkontā no projekta pamatlīdzekļa. Darījumu būtība un secība līdzīga kā iepriekš aprakstītajā shēmā, no projekta līdzekļiem.

Pēc projekta realizācijas, kad pamatlīdzeklis izveidots, pabeigts pilnībā, tad šo papildus vērtību no atsevišķā subkonta pievieno pamatlīdzekļa vērtībai, izveidojot vienu pamatlīdzekli, sagatavojot pārvērtēšanas aktu. Akts var tikt sagatavots no ārējā eksperta, vērtētāja utml., ja tas attiecas uz nekustamo īpašumu vai kustamo mantu, kā arī var tikt sagatavots iekšējais dokuments, ar kuru pamatlīdzekļu pārvērtēšanas komisija novērtē pamatlīdzekļa vērtību un grāmatvedībā veic pārgrāmatojumu.

SVARĪGI - pamatlīdzekļu nolietojums tiek aprēķināts no visas pamatlīdzekļu vērtības, atbilstoši paredzētajam kalpošanas laikam, BET nākamo periodu ieņēmumi atzīti ieņēmumos tikai par to proporcionālo daļu, kas atbilst nolietojumam no projekta finansējuma.

Ūdenssaimniecības projektu ietvaros vērojamas situācijas, kad pamatlīdzekļu nolietojums gados nesakrīt ar projekta iesniegumā, TEP vai TEP akceptā norādīto. Finansējuma saņēmējam, piemērojot nolietojumu pamatlīdzekļiem, jāpārliecinās, ka tas ir atbilstošs projekta iesniegumam, TEP vai TEP akceptam.

1.	<p>Projekta ieviesēj institūcija saņem darbu izpildes vai pakalpojumu sniegšanas pamatojošos dokumentus, ieegrāmato rēķinā uzrādīto summu:</p> <p>3.1. Nepabeigtās celtniecības un pamatlīdzekļu izveidošanas izmaksas projektam (veikto darbu izpildes summa pilnā apmērā)</p> <p>3.1. Par pakalpojumiem, kas nav uzskatāmi kā aktīva ilgtermiņa daļa</p> <p>3.3. PVN summu, kas norādīta rēķinā, uzskaita atbilstoši likumā "Par pievienotās vērtības nodokli" noteiktajam</p>	<p>Nepabeigtā celtniecības un pamatlīdzekļu izveidošanas izmaksas (bilances aktīva 1.kontu grupas subkonts) 12401</p> <p>Izdevumi (operāciju kontu 7.kontu grupas subkonts) 74301</p> <p>57211</p>	<p>Norēķini ar piegādātājiem (bilances pasīva 5.kontu grupas konts)</p> <p>5310</p> <p>5310</p> <p>5310</p>
2.	<p>Pēc akta par pamatlīdzekļa nodošanu-pieņemšanu ekspluatācijā parakstīšanas pārgrāmato nepabeigtās celtniecības izmaksas uz attiecīgo pamatlīdzekļu grupu</p> <p>10.1 ēkas un būves</p> <p>10.2. tehnoloģiskās iekārtas un mašīnas</p> <p>10.3. pārējie pamatlīdzekļi</p>	<p>Pamatlīdzekļi (bilances aktīva 1.kontu grupas konts)</p> <p>1210</p> <p>1220</p> <p>1230</p>	<p>Nepabeigtā celtniecības un pamatlīdzekļu izveidošanas izmaksas (bilances aktīva 1.kontu grupas subkonts)</p>

Cik detalizēti jāuzskaita pēc nodošanas?

Pamatlīdzekļus, kas sastāv no atsevišķām komplektējošām daļām, kuras var izmantot un uzskaitīt atsevišķi (datorsistēmas bloks, monitors, printeris u.tml.), uzskaita kā atsevišķus aktīvus. Pamatlīdzekļus, kas sastāv no komplektējošām daļām, kuras nevar izmantot un uzskaitīt atsevišķi, uzskaita kā vienu aktīvu.

Pamatlīdzekļus, kas sastāv no daļām, kuras nevar izmantot atsevišķi un to lietderīgās lietošanas laiks būtiski atšķiras (agregāti tehnoloģiskajām iekārtām u.tml.), uzskaita atsevišķi.

Pamatlīdzekļa atsevišķu sastāvdaļu lietderīgās lietošanas ilgums (nolietojuma periods) nedrīkst pārsniegt kopējā pamatlīdzekļu objekta lietderīgās lietošanas ilgumu, ja vien šī sastāvdaļa nav atsevišķa vienība, kuru viegli pārvietot uz citu pamatlīdzekli.

Izgāztuvju rekultivācijas projekta pamatlīdzekļu izveidošanas nianses

Ilgtermiņa ieguldījumi ir visu veidu resursi, kurus izmanto ilgāk nekā gadu. Ilgtermiņa ieguldījumus sākotnēji atzīst to iegādes vai izveidošanas vērtībā.

Veicot pamatlīdzekļu atjaunošanu, rekonstrukciju vai uzlabojumus, kas pagarina pamatlīdzekļu lietderīgās lietošanas laiku vai būtiski uzlabo tā stāvokli, izdevumus pieskaita pamatlīdzekļa uzskaites vērtībai.

Veicot izgāztuvju rekultivāciju, šo ieguldījumu rezultātā tiek uzlabota vides kvalitāte, jo samazinās negatīvā ietekme uz vidi, ko rada atkritumi un vides aizsardzības prasībām neatbilstošas izgāztuves. Pēc rekultivācijas, vairāku gadu laikā, pakāpeniski

tiek atgūta iespēja pilnībā brīvi izmantot zemi, kas atrodas zem izgāztuves, un tādējādi gūt no tās ekonomisku labumu, kvalitatīvus un kvantitatīvus vides ieguvumus, kā projekta ieguvumus. Rekultivācijas izmaksas ir iespējams ticami novērtēt.

Izgāztuves rekultivācijas un pēcrekultivācijas periodā zemes izmantošana, uz kuras atrodas izgāztuve, ir ierobežota, un pašvaldībai ir pienākums kontrolēt un veikt monitoringu rekultivētai izgāztuvei.

Izgāztuves projekta veikšanai ir nepieciešams izstrādāt tehnisko projektu un veikt būvniecību, kas norāda uz būves statusu. Saskaņā ar Būvniecības likumu, būve ir būvniecības procesā radies ar zemi saistīts veidojums, kam ir noteikta funkcija.

Pamatojoties uz šiem apsvērumiem, mēs iesakām uzskatīt veiktās izmaksas kā ilgtermiņa ieguldījumu un uzskaitīt pamatlīdzekļu sastāvā.

Pamatojoties uz to, ka izgāztuve ir uzskatāma par būvi, izgāztuvi nevar uzskatīt par zemes sastāvdaļu, un ieguldījumu izgāztuves rekultivācijā jāuzskaita kā atsevišķu inženierbūvi pamatlīdzekļu grupas "1218.Inženierbūves" sastāvā vai "1270. Ilgtermiņa ieguldījumi nomātajos pamatlīdzekļos" sastāvā (ja zeme tiek nomāta).

Pamatlīdzekļiem nolietojumu un nemateriālajiem ieguldījumiem vērtības samazinājumu (amortizāciju) aprēķina atbilstoši to paredzamajam lietderīgās lietošanas laikam, sākotnējo vērtību sistemātiski sadalot pa periodiem, atzīst pārskata perioda izdevumos un uzskaita kā uzkrāto nolietojumu (amortizāciju).

Rekultivētās izgāztuves nolietojumu aprēķina atbilstoši Ministru kabineta 15.12.2009. noteikumu Nr.1486 „Kārtība, kādā budžeta iestādes kārto grāmatvedības uzskaiti” 2.pielikumā noteiktajai 1.3.4.apakšgrupas nolietojuma normai vai, ja zeme tiek nomāta, nomas termiņa laikā.

Ja tiek veikta izgāztuves, kas atrodas uz privātīpašnieka zemes, rekultivācija, tiek prasīts zemes izmantošanas ierobežojumus nostiprināt zemesgrāmatā uz laiku, kas nav mazāks par 5 gadiem pēc projekta pabeigšanas, vai uz laiku, kamēr nepieciešams veikt pēcrekultivācijas monitoringu, bet ne īsāku par 5 gadiem pēc projekta pabeigšanas.

Šādi zemes izmantošanas ierobežojumi attiecas arī uz pašvaldības īpašumā esošo zemi.

3. Visbiežāk pieļautās kļūdas un neatbilstības

1. Ieņēmumu nepareiza atzīšana - novērotas neatbilstības ieņēmumu atzīšanā, kad saņemtais finansējums tiek uzreiz atzīts kā pārskata gada ieņēmumi, kā arī nepamatoti piesardzīga finansējuma uzrādīšana saistībās par saņemtajiem avansiem, ieskaitot avansos maksājumus pēc pieprasījuma par darbu izpildi, vai arī pretēji, pirms darbu izpildes saņemtais avanss atzīts kā nākamo periodu ieņēmumi vai kā pārskata gada ieņēmumi. Ieņēmumiem un izdevumiem jābūt saskaņotiem, jāatbilst periodizācijai, tāpēc ieņēmumu atzīšana, uzreiz, saņemot finansējumu, ir nepieļaujama. Finansējuma atzīšana saistībās vai nākamo periodu ieņēmumos atkarīga no uzņēmuma politikas, uzskaites metodikas, bet tas jāizvērtē pēc ekonomiskās un juridiskās būtības.

2. Visu izmaksu neiekļaušana pamatlīdzekļa vērtībā - lai saglabātu atsevišķu uzskaiti projekta ietvaros, bieži Finansējuma saņēmēji ignorē papildus izmaksas, kas radušās veidojot konkrēto projekta pamatlīdzekli un kuras segtas no saviem līdzekļiem vai radušās pirms projekta vienošanās. Šīs izmaksas uzreiz norakstītas pārskata gada izdevumos, nevis uzkrātas kā pamatlīdzekļa izveidošana, kas pēc pamatlīdzekļa pabeigšanas veido pamatlīdzekļa iegādes vērtību un līdz ar to, nolietojuma aprēķinu un atzīšanu izmaksās pakāpeniski, nevis uzreiz. Lai saglabātu atsevišķu projekta uzskaiti, bet vienlaicīgi nodrošinātu pilnīgu pamatlīdzekļa iegādes izmaksu uzskaiti pielietot iepriekš aprakstīto uzskaites metodikas punktu 2.3.
3. Avansa neatzīšana PL izveidošanai - visbiežāk izplatītākā neatbilstība ir avansa rēķina un maksājuma nepiemērota uzskaitē. Avansa būtība netiek ņemta vērā, samaksātās summas uzrādītas kā darbu izpilde. Šāda uzskaitē ir dokumentāli nepamatota un pēc būtības neatbilstoša. Darījums ietekmē vēlāk saņemto rēķinu par darbu izpildi atbilstošu ieģrāmatošanu, jo būvnieks izraksta rēķinu par izpildīto darbu summu un apmaksai dzēš samaksātā avansa daļu, līdz ar to uzskaitē, lai izkorigētu jau samaksāto avansu kas ir uzskaitīta kā darbu izpilde, tiek veikti aprēķini un korekcijas, nesaskaņotas ar saņemto rēķinu un balstītas tikai uz cilvēcisko faktoru, ka grāmatvede zina, kāda summa jau ir iekļauta darbu izpildē. Kā arī grāmatvedība nespēj izsekot līdzī un kontrolēt summas, kuras ir samaksātas būvniekam, bet par kurām darbi nav veikti, tātad uzskatāmi kā debitoru prasījumi. Vērtējot projekta darījumus kopumā visā projekta ieviešanas gaitā, avansa darījumiem nav ietekmes uz projekta summām, bet, ņemot vērā, ka projekta ieviešanas gaitā mainās pārskata gadi, sagatavojot gada pārskatus, iespējams, uzskaitē nesniedz skaidru un patiesu priekšstatu par pamatlīdzekļu izveidošanu un debitoru prasījumiem.
4. Ieturējumu neatzīšana - konstatēts, ka dažkārt Projekta Finansējuma saņēmējs ignorē būvnieka uzrādīto ieturējumu summu, attiecīgi kā darbu izpildi pamatlīdzekļa izveidošanai uzskaitē tikai to summu, kas ir maksājama un nekādā veidā neuzskaita ieturēto garantijas summu. To veic tikai tad, kad tiek izrakstīts gala rēķins par garantijas samaksu. Šajā brīdī arī tiek palielināta pamatlīdzekļa vērtība par ieturēto summu, lai gan darbu izpilde ir bijusi iepriekš, kā arī līdz pat gala maksājuma rēķina saņemšanai, saistības netiek uzrādītas Finansējuma saņēmēja uzskaitē, lai gan skaidri zināms, ka tādas ir radušās, bet maksājamas vēlāk, saskaņā ar noslēgto līgumu. Vērtējot projekta darījumus kopumā visā projekta ieviešanas gaitā, garantijas ieturējumiem nav ietekmes uz projekta summām, bet, ņemot vērā, ka projekta ieviešanas gaitā mainās pārskata gadi, sagatavojot gada pārskatus, iespējams, ka uzskaitē nesniedz skaidru un patiesu priekšstatu par pamatlīdzekļu izveidošanu un saistībām pret piegādātājiem un darbuņēmējiem.
5. Pārāk detalizēta uzskaitē - līdzfinansējumam, pamatlīdzekļiem utt - projekta normatīvie akti, līguma vienošanās paredz nodrošināt atsevišķu uzskaiti projekta ieņēmumiem un izdevumiem. Projektu uzskaites novērtēšanas laikā konstatēts, ka grāmatvedībā bieži tiek sadrumstalota projekta uzskaitē, atsevišķi uzskaitot KF finansējumu, valsts budžeta finansējumu, pašvaldības līdzfinansējumu un pašu līdzfinansējumu (ja Finanšu saņēmējs nav pašvaldība). Šāda sadrumstalotība tiek piemērota gan saņemtajam finansējumam, gan veidotajam pamatlīdzeklim, kas apgrūtina darbu un skaidra priekšstata iegūšanu par darījumiem, neveicina projekta darījumu uzskaiti saskaņā ar pamatojošiem dokumentiem, jo aprēķini tiek veikti provizoriski, procentuālā sadalījumā, decimālskaitļos, aprēķiniem bieži nav pievienots pamatojums, nav pārredzamība. Šāda uzskaitē nav pamatota, jo projekta darījumu būtība paredz

KF finansējumu, tāpat arī līdzfinansējumu, tāpēc visi projekta darījumi uzskaitāmi kopā.

6. Kā uzskaitīt pamatlīdzekļi, cik detalizēti - novērots, ka nav vienāda pieeja pamatlīdzekļu uzskaitē pēc to pabeigšanas, projekta nobeiguma stadijā. Projekta Finansējuma saņēmējam jāizvērtē pamatota pamatlīdzekļa uzrādīšana atsevišķi, detalizēta sadalīšana, jāņem vērā būvniecības laikā no būvniekiem, būvuzraugiem utt. iegūtā informācija par pamatlīdzekļa veidošanu, kā arī perspektīvā pamatlīdzekļa apkalpošana, apkopšana, rekonstrukcija, aizstāšana, pārvietošana utt., bet nav pieļaujams, ka pamatlīdzeklis tiek uzskaitīts kā viens vesels, piemēram "pašvaldības ūdenssaimniecība".
7. Pagastu reformas rezultātā, līdz tam uzsāktajiem projektiem ir konstatētas būtiskas neatbilstības uzskaites pārņemšanā. Projekta realizētājam nav informācijas par vēsturiskajiem datiem, uzskaites metodiku un kontu atlikumiem. Lai novērstu būtiskās neatbilstības, lai, realizējot projektu beigu stadijā, būtu pilnīga un visaptveroša informācija par projekta gaitu, darījumiem, summām, nepieciešams pārņemt grāmatvedības uzskaiti. Informācija par būtiskām pārmaiņām projektos ir apkopota Finanšu ministrijas 2014.gada 17.februāra prezentācijā (<http://www.esfondi.lv/page.php?id=1171>).

Metodiskais materiāls ir paredzēts tikai tiem mērķiem, kas izklāstīti rokasgrāmatas pirmajā rindkopā un Jūsu informēšanai un to nedrīkst izmantot citiem nolūkiem.

AS BDO
zvērīnātu revidentu komercsabiedrība
licence Nr. 112

Dainis Tunsts
Valdes priekšsēdētājs

Gunta Darkevica
Atbildīgā zvērīnātā revidente
Sertifikāta Nr. 165